

3. Дубровина, И. В., Андреева, А. Д., Гуткина, Н. И., Данилова, Е. Е., Лубовский, Д. В., Прихожан, А. М., & Толстых, Н. Н. (2007). Практическая психология образования [російською мовою].
4. Лазурский, А., Басов, М., & Мясищев, В. (2021). *Классификация личностей*. Litres [російською мовою].
5. Маслоу, А. (1999). Мотивация и личность/А. Маслоу/[пер. с англ. АМ Татлыбаевой]. СПб.: Евразия, 221 [російською мовою].
6. Роджерс, К. Р. (1994). *Взгляд на психотерапию. Становление человека*. Прогресс [російською мовою].

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ УМІНЬ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

УДК 378.147.88

Боровик Людмила Володимирівна,
доктор педагогічних наук, професор,

*завідувач кафедри загальнонаукових та інженерних дисциплін
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*

Боровик Олег Васильович,

*доктор технічних наук, професор,
заступник начальника відділу організації освітньої та наукової діяльності
Адміністрація Державної прикордонної служби України*

Гащук Ірина Валеріївна,

*старший викладач кафедри загальнонаукових та інженерних дисциплін
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*

Актуальність дослідження. Сучасні вимоги щодо забезпечення якісного виконання професійних обов'язків офіцерами-прикордонниками передбачають наявність вміння логічно мислити, ефективно збирати різнопланову і значну за обсягом інформацію, швидко її обробляти, готувати рішення і в найкоротші терміни доводити їх до підпорядкованих органів (підрозділів). Виконання зазначених завдань можливе лише за умови ефективного використання телекомунікаційних мереж та

інформаційних систем у Державній прикордонній службі України (ДПСУ). Впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у професійну діяльність офіцерів-прикордонників на сьогодні є об'єктивною потребою і здійснюється з урахуванням сучасних світових стандартів (Рацул, О., 2016).

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій в освітній процес Дослідженням даної проблематики займались такі відомі науковці, як О. Андрощук, А. Балендр, О. Діденко, Л. Матохнюк, А. Півторак, С. Шумигай та інші. Дидактичні та психологічні аспекти застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій в освітньому процесі наводяться в дослідженнях М. Антоненко, А. Верляня, Л. Матохнюк, Є. Смірної-Трибульської, О. Співаковського, Н. Тверезовської та інші. Але важливим питанням є формування у здобувачів вищої військової освіти (майбутніх офіцерів-прикордонників) вмінь ефективно використовувати інформаційно-телекомунікаційні технології у процесі організації охорони державного кордону, в прикордонному контролі та в прикордонній службі. На жаль, дослідженню зазначених питань у проаналізованих наукових джерелах не приділено достатньо уваги, що робить проблему комп'ютеризації підготовки майбутніх офіцерів ДПСУ актуальною.

Метою наукової публікації є представлення підходів щодо формування професійно важливих умінь використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у майбутніх курсантів-прикордонників під час вивчення навчальної дисципліни «Інформатика».

Виклад основного матеріалу дослідження. Усвідомлення підходів щодо обробки інформації, її систематизації та узагальнення відбувається під час вивчення таких фундаментальних дисциплін, як математична статистика, математична логіка, інформатика. Знання зазначених дисциплін є фундаментом для формування у майбутніх офіцерів-

прикордонників уміння збирати, накопичувати, впорядковувати та аналізувати отриману інформацію, здатності вірно прогнозувати явища, науково обґрунтовано планувати свою діяльність, максимально передбачати можливі наслідки, висувати різноманітні гіпотези та відстоювати власні позиції. Для сучасного офіцера-прикордонника надзвичайно важливо опанувати сучасні методи ефективної роботи з інформацією і використовувати їх у професійній діяльності (Матохнюк, Л., 2014). Сучасному прикордоннику недостатньо лише в загальних рисах уявляти будову комп'ютера. Необхідно вміти використовувати можливості сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій в оперативно-службовій діяльності. При виконанні професійних обов'язків прикордоннику потрібно оперативно знаходити інформацію, необхідну для прийняття рішень, використовувати електронну внутрішню пошту, працювати з спеціальним програмним забезпеченням програмно-технічних комплексів, які використовуються в службовій діяльності, користуватись системою електронного документообігу та спеціальним програмним забезпеченням, яке сприяє оптимізації діяльності за призначенням (бази даних, електронні таблиці тощо). Саме формування зазначених професійно важливих умінь забезпечується під час вивчення майбутніми офіцерами-прикордонниками навчальної дисципліни «Інформатика» (Рачок, Р., Боровик, Л., 2020). Для формування вищезазначених вмінь та навичок в дисципліну «Інформатика» включена ціла низка лабораторних робіт, де відпрацьовуються фахово-орієнтовані завдання. А саме, в лабораторній роботі «Виконання завдань по створенню та передачі інформації в комп'ютерній мережі» курсантам необхідно з використанням можливостей операційної системи та мережевих сервісів і відповідних інформаційних ресурсів визначити IP адресу комп'ютера його характеристики, параметри операційної системи та обсяг оперативної пам'яті, характеристики відеоадаптера; ознайомитись з можливостями інтерактивного довідника

Державної прикордонної служби України; зашифрувати звіт з використанням програми SSEFileEnc, самостійно створивши пароль, який відповідає загальноприйнятим вимогам щодо забезпечення захисту інформації; на телефоні із доступом до Internet створити нову поштову скриньку; з використанням клієнтської програми електронної пошти відправити на адресу викладача електронного листа з певними характеристиками та змістом. На лабораторній роботі «Створення та редагування службової документації із використанням текстових редакторів» курсантам необхідно провести редагування заданого тексту у відповідності до вимог щодо структури текстового документу (поля, орієнтація), використання шрифтів, міжрядкових інтервалів, абзаців, вирівнювання, мови, кольорової гами, використання буквиці, розрідження тексту; провести рецензування тексту та його статистику; вставити задану формулу з використанням формульного редактора Equation Editor; зберегти створений текстовий документ під певним іменем та представити його на перевірку. В лабораторній роботі «Проведення оперативно-тактичних розрахунків із використанням електронних таблиць» курсантам необхідно виконати наступні завдання: проведення з використанням програми MS Excel розрахунку кількісного складу резерву прикордонного загону, необхідного для проведення спеціальних заходів щодо пошуку за кількісними характеристиками особливостей проведення операції, службових розрахунків з використанням вбудованих команд та побудова діаграм за отриманими результатами. Наступна лабораторна робота присвячена редагуванню графічних об'єктів, під виконання якої курсантам необхідно зобразити схему охорони ділянки кордону навчальним відділенням інспекторів прикордонної служби на карті з використанням умовних позначень, що використовуються у прикордонній службі. В лабораторній роботі «Представлення інформаційного забезпечення службової діяльності за допомогою графічних редакторів» курсантам необхідно розробити слайдову презентацію у відповідності до певних

вимог, а на наступній лабораторній роботі майбутні офіцери-прикордонники навчаються застосуванню систем керування базами даних до вирішення фахово-орієнтованих задач.

Також в курс дисципліни «Інформатика» включені лабораторні роботи, тематика яких відповідає спеціальності підготовки курсантів. Наприклад, для спеціальності «Правоохоронна діяльність» розглядається лабораторна робота «Застосування програмного забезпечення обліку законодавства до вирішення фахово-орієнтованих задач». В ході цієї роботи курсантам необхідно ознайомитися з методикою створення та опрацювання тестів за допомогою Google Форм, розробити відповідний тест по Закону України «Про Державну прикордонну службу України»), протестувати однокордонників та провести аналіз та представлення отриманих результатів.

Варто зазначити, що такий підбір завдань на лабораторні роботи був здійснений на підставі аналізу специфіки та завдань оперативно-службової діяльності офіцерів ДПСУ, відзивів про випускників з органів охорони кордону та з врахуванням побажань здобувачів вищої освіти. Слід відмітити, що зміна підходу щодо викладання навчальної дисципліни від навчання загальних положень інформатики до відпрацювання курсантами конкретних завдань, що виникають у процесі служби, посприяло підвищенню якості підготовки випускників, що підтверджується відзивами з прикордонних підрозділів.

Висновки. Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій під час виконання професійних обов'язків офіцерами-прикордонниками у сучасних умовах є об'єктивною реальністю, тому важливо формувати у курсантів відомчого вищого навчального закладу уміння і навички застосування зазначених технологій на практиці. Саме формуванню цих професійно важливих умінь сприяє цикл розроблених лабораторних робіт, кожна з яких навчає вирішувати конкретні практичні завдання, що виникають під час оперативно-службової діяльності офіцерів

ДПСУ. Ефективність проведення таких занять підтверджується відзивами про випускників та результатами вивчення майбутніми офіцерами-прикордонниками інших суміжних навчальних дисциплін.

Перспективи подальших досліджень. Оскільки при розробці змісту навчальної дисципліни було враховане фахове спрямування здобувачів вищої освіти, то вона може бути використана в освітньому процесі при вивченні аналогічних за змістом дисциплін у вищих військових навчальних закладах інших силових та правоохоронних структур України.

Список використаної літератури:

1. Рацул, О. А. (2016). Теоретичні і методичні засади системного розвитку інформаційної культури майбутніх соціальних педагогів: дис. д-ра пед. наук. Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кропивницький [українською мовою].

2. Матохнюк, Л. О. (2014). Теоретико-психологічні проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій в умовах сучасної освіти. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, (1) [українською мовою].

3. Рачок, Р., Боровик, Л. (2020). Курс лекцій з навчальної дисципліни «Інформатика». Хмельницький: Видавництво НАДПСУ [українською мовою].

ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

УДК 35.08:316

Вацлава Ольга Михайлівна,
*студентка спеціальності «Публічне управління»,
освітнього рівня «Магістр»,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. У статті розкрито поняття та особливості конфлікту інтересів в системі державного управління; визначено риси реального та